

Factsheet

Meer dan Opvang; de BSO als verrijkende schakel voor alle kinderen

februari 2025

Voorwoord

Deze factsheet presenteert de belangrijkste inzichten uit het onderzoek naar de rol van buitenschoolse opvang (BSO) in duurzaam samenspel op het gebied van buitenschoolse activiteiten, zodanig dat het welbevinden, de talentontwikkeling en de participatie van kinderen in de basisschoolleeftijd bevordert dit in nauwe samenwerking met onderwijs.

Deze factsheet biedt een overzicht van de belangrijkste inzichten en aanbevelingen om samenwerking tussen BSO en onderwijs te verbeteren.

De bevindingen zijn relevant voor beleidsmakers, scholen, BSO-aanbieders en andere betrokkenen die zich inzetten voor een sterkere verbinding tussen opvang en onderwijs.

Esther Reesink

Actieonderzoeker

Onderzoeksmethode

Dit onderzoek is uitgevoerd volgens de principes van kwalitatief participatief actieonderzoek, waarbij de focus ligt op het begrijpen en verbeteren van complexe sociale processen door middel van actieve betrokkenheid van de deelnemers. Het doel is niet alleen om inzicht te krijgen in de dynamiek van samenwerking tussen verschillende partijen, maar ook om verandering in de praktijk te stimuleren.

Gedurende twee jaar hebben professionals uit de kinderopvang, het onderwijs en de wijk samengewerkt om te verkennen welke rol de BSO kan spelen in een duurzaam samenspel tussen deze partijen. Centraal stond de vraag hoe de BSO kan bijdragen in dit samenspel en tegelijkertijd bijdraagt aan het welbevinden, de talentontwikkeling en de participatie van kinderen. Dit proces werd onderzocht aan de hand van de Theory of Change, kwalitatieve interviews, werkbezoeken en gezamenlijke bijeenkomsten.

Inleiding

Aanleiding

Gemeenten krijgen (m.i.v. schooljaar '21-'22) uit het Nationaal Programma Onderwijs, budget voor hun rol in voorschoolse educatie, primair en voortgezet onderwijs tot en met schooljaar 2024-2025. Met dit extra geld kunnen zij in samenwerking met scholen, kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, (jeugdgezondheids)zorg, bibliotheken en andere partijen maatregelen nemen om de vaardigheden van leerlingen op cognitief, executief, sociaal en emotioneel vlak te helpen stimuleren. Dit in aanvulling op en ter ondersteuning van de middelen die scholen zelf krijgen.

De gemeente Den Haag heeft hiervoor kinderopvang organisaties de mogelijkheid gegeven subsidie aan te vragen om, in samenwerking met een basisschool activiteiten te ontplooiën die gericht zijn op het stimuleren van de brede ontwikkeling van kinderen in de basisschoolleeftijd, in het bijzonder die kinderen die door de coronapandemie achterstanden hebben opgelopen.

Probleemstelling

Schoolsluitingen tijdens de coronapandemie hebben bestaande ongelijkheden in het onderwijs zichtbaarder gemaakt en verder vergroot. Leerlingen hebben grotere leerachterstanden en vertraging opgelopen. Deze achterstanden zijn het groots bij leerlingen uit armere gezinnen.

Wij - pedagogisch medewerkers en sociaal cultureel werkers - hebben toch weer andere ervaringen en kennis dan de leerkrachten en hoe kunnen we die dan met elkaar verbinden?

Hoofdvraag onderzoek

Hoe kunnen de basisscholen en de kinderopvangorganisaties, samen met andere stakeholders duurzaam samenspel vormgeven op het gebied van buitenschoolse activiteiten, zodanig dat dat het welbevinden, de talentontwikkeling en de participatie van kinderen in de basisschoolleeftijd bevordert. Oftewel welke rol kan de kinderopvang spelen bij de invulling van de Rijke schooldag?

Waarom is dit onderzoek belangrijk?

Dit onderzoek is van grote belang gezien de belangrijke maatschappelijke rol die de BSO speelt in de ontwikkeling van kinderen, vooral in kwetsbare situaties. Terwijl de kinderopvang in Nederland lange tijd gezien werd als een arbeidsmarktinstrument, is er steeds meer inzicht in de bredere maatschappelijke functie van kinderopvang, waaronder het bijdragen aan gelijke kansen en inclusie. De BSO, in het bijzonder, wordt steeds meer erkend als een plek waar kinderen niet alleen kunnen spelen, maar ook kunnen ontwikkelen, sociale vaardigheden kunnen opdoen en ondersteuning kunnen krijgen die zij anders misschien niet zouden ervaren.

Echter, de verandering van BSO als arbeidsmarktinstrument naar maatschappelijke opgave verloopt moeizaam, vooral door de belemmeringen die het huidige systeem van kinderopvangtoeslag met zich meebrengt. Dit onderzoek is relevant omdat het inzicht biedt in deze complexiteit en de verschillen in hoe onderwijs en kinderopvang naar de pedagogische waarde van BSO kijken. Het benadrukt de noodzaak van samenwerking tussen beide domeinen om het volledige potentieel van BSO te benutten, vooral voor kinderen die opgroeien in kansarme situaties.

Belangrijkste bevindingen

Rondom de organisatie van de pilot

- Het vinden en behouden van voldoende gekwalificeerd personeel is en blijft een uitdaging
- Het gebruik van ruimtes binnen de school vraagt om heldere en praktische afspraken
- De directe wervingsbenadering van ouders lijkt het meest effectief
- Er is een beperkt begrip van het BSO concept bij ouders met een niet-Nederlandse achtergrond
- Het gratis karakter van de pilot leidde tot een zekere vrijblijvendheid onder ouders

Rondom de inhoud van het programma

- Het programma bood kansen voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte om zich te ontwikkelen op het gebied van zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en talenten
- Integratie van een groep kinderen in een bestaande groep vraagt om aandacht, een gerichte aanpak en kost tijd
- Een goede overdracht van informatie tussen school, ouders en BSO-medewerkers draagt bij aan een effectievere begeleiding
- Een geïntegreerde aanpak waarbij ontwikkelingsgerichte activiteiten worden gecombineerd met doorstroommogelijkheden naar lokale initiatieven en bestaande samenwerkingen blijkt succesvol
- Het International Baccalaureate (IB)-onderwijsconcept blijkt goed toepasbaar in een naschools programma

Rondom de samenwerking met de school

- Effectieve samenwerking tussen BSO en onderwijs vereist een gedeelde visie, heldere afstemming en de bereidheid om over de eigen grenzen heen te kijken.
- Een sterke verbinding tussen de BSO en het onderwijs komt moeilijk tot stand, mede door het huidige imago van de BSO
- Om de samenwerking te versterken, is structurele dialoog en afstemming nodig. Dit vraagt inspanningen van beide kanten

Rondom de samenwerking met wijkpartners

- Samenwerking met wijkpartners biedt waardevolle kansen om het aanbod binnen de BSO te verrijken
- Samenwerking met lokale partners initieert een bredere sociale impact
- Door wijkpartners actief te betrekken binnen het programma, wordt niet alleen het sportieve en sociale aanbod voor kinderen vergroot, maar ook de toegankelijkheid tot andere voorzieningen in de buurt.

Kansen voor de toekomst

- Door de BSO structureel als verlengstuk van het onderwijs te zien, kunnen ontwikkelingsdoelen beter op elkaar worden afgestemd.
- De pilot laat zien dat een kleinschalige, gerichte aanpak effect heeft: minder kinderen, maar met een intensiever programma.
- Samenwerking met welzijnsorganisaties, buurthuizen en sportverenigingen kan het programma verrijken en bijdragen aan een sterker sociaal netwerk voor gezinnen.

Grootste uitdagingen en risico's

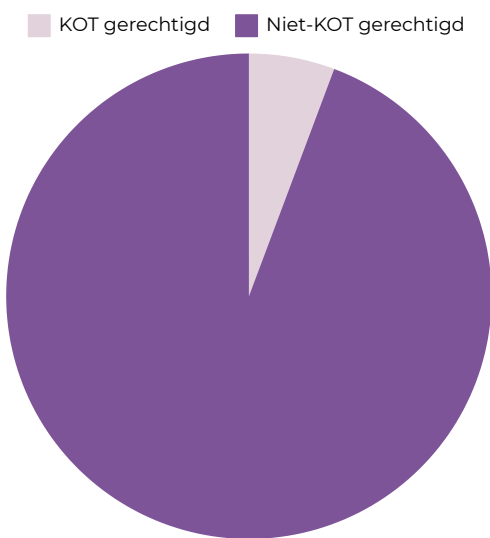
Financiering en toekomstbestendigheid

Een terugkerend thema is de uitdaging om de BSO op lange termijn financieel en organisatorisch haalbaar te maken. Het zoeken naar structurele oplossingen en financiering is een belangrijke stap om de BSO op deze wijze duurzaam in te bedden in de schoolomgeving.

Wet- en regelgeving

Verschillen in kwalificatie-eisen, financieringsstructuren en verantwoordingsregels tussen BSO, onderwijs en wijkorganisaties bemoeilijken een soepele samenwerking.

Overzicht kerncijfers

 175 Kinderen hebben deelgenomen aan de pilot

 6 Scholen zijn onderdeel geweest van de pilot

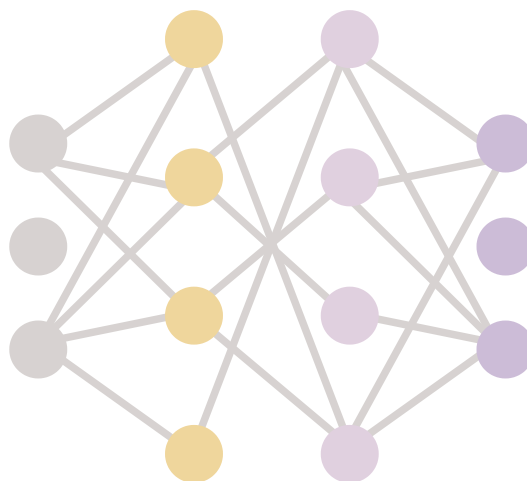
 4 BSO organisaties hebben de pilot uitgevoerd

 47 Stedelijke en wijkpartners hebben een bijdrage gegeven in het activiteiten aanbod

 70+ Verschillende soorten activiteiten zijn er georganiseerd in twee jaar

De belangrijkste spelers in de pilot

1. Kind en ouder
2. BSO
3. School
4. Sportorganisaties
5. Wijkorganisaties
6. Cultuuraanbieders
7. Natuur- en techniek aanbieders

Colofon

WWZ Haaglanden
www.wwzhaaglanden.nl
februari 2025

Wil je meer weten? Dit is een beknopt overzicht van de inzichten uit het volledige rapport 'Meer dan opvang: de BSO als verrijkende schakel voor alle kinderen'. Vraag het rapport aan via onderwijs@denhaag.nl en ontdek hoe de BSO een sleutelrol kan spelen in de ontwikkeling van kinderen!